

УДК 336.143.2:352

ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Макарчук І.М., Малишко В.В., Пучко А.О.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди

Розглянуто основні теоретичні та практичні аспекти формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації. Охарактеризовано сучасний стан формування місцевих бюджетів. Проаналізовано розвиток місцевих бюджетів за 2015-2016 роки. Вказано на джерела наповнення та проблеми у сфері формування місцевих бюджетів в Україні.

Ключові слова: місцеві бюджети, децентралізація, доходи, міжбюджетні відносини, податки, фінансове забезпечення, дотації вирівнювання.

Постановка проблеми. Місцевим бюджетам як основній фінансовій базі органів місцевого самоврядування належить особливе місце в бюджетній системі нашої держави.

В Україні необхідно запроваджувати найсучасніші підходи до формування та розподілу доходів місцевих бюджетів, зокрема нові засоби автоматизації, адже успіх економічного розвитку значною мірою залежить від створення оптимального розміру місцевих бюджетів та форм бюджетних взаємовідносин, чіткого механізму вирівнювання горизонтальних і вертикальних дисбалансів у бюджетах усіх рівнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти бюджетної децентралізації та проблеми її вдалого провадження в Україні присвячено науковій праці В. Базилевича, Т. Боголіб, С. Буковинського, О. Василика, С. Гасанова, Н. Євтушенка, В. Кравченка, О. Крайника, О. Кириленко, Л. Лисяк, І. Луніної, Ю. Остріщенка, К. Павлюка, Г. П'ятаченка, О. Романенко, І. Чугунова та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Науковці у своїх працях розглядали та досліджували дуже багато питань з приводу бюджетної децентралізації.

Проведення реформи бюджетної децентралізації має здійснюватися поетапно, цілеспрямовано, супроводжуватися моніторингом результатів і пошуком шляхів виправлення помилок, тому ці питання залишаються відкритими та дискусійними, що потребують подальших досліджень.

Метою статті є обґрунтування та аналіз сучасного стану формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації.

Виклад основного матеріалу. До 2015 р. в Україні діяла система міжбюджетних відносин, заснована на централізованій моделі бюджетного федералізму, основні риси якої були успадковані від адміністративно-командної системи управління.

Централізація фіскальних функцій держави обмежувала місцеві органи влади в реалізації основних функцій управління бюджетним процесом на місцях.

Це проявлялося в їхній залежності від державного бюджету внаслідок збереження пріоритетності нормативного методу розподілу бюджетних коштів і високій частці трансфертів у доходах місцевих бюджетів, що негативно впливало на розвиток міжбюджетних відносин у ринковій економіці. З 2015 р. в результаті змін у бюджетному та податковому законодавстві вперше

за часів незалежності зроблено спробу децентралізувати систему міжбюджетних відносин. Сприятливі бюджетній децентралізації повинен був прийнятий 28 грудня 2014 р. Закон про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин.

Для оцінки ступеня бюджетно-фінансової децентралізації використовують показник частки регіональних (місцевих) рівнів управління у доходах і видатках консолідованого бюджету. Показником високого рівня децентралізації є частка місцевих видатків на рівні більш як 45% загальнодержавних видатків, середнього рівня – 30-45%, а низького рівня – менш як 30% [1].

Відповідно до Бюджетного кодексу, відбулись значні зміни до підходів у формуванні видаткових повноважень, які делегуються виключно на рівень міста обласного значення, районний рівень та рівень територіальних громад, які будуть об'єднані.

Починаючи з 2015 року місцеві бюджети отримують такі нові види трансфертів: освітня субвенція, субвенція на підготовку робітничих кадрів та медична субвенція.

Перші результати бюджетної децентралізації такі: на місцевому рівні, сільські ради можуть забезпечити себе самостійно. Але це не повинно стати причиною відмови від об'єднання територіальних громад. Оскільки об'єднані громади, бюджети яких будуть прирівняні до бюджетів міст обласного значення і районів, і, крім зазначених податків, одержуватимуть ще й 60% податку з доходів фізичних осіб та інші доходи. Крім того, об'єднання громад дозволить оптимізувати видатки на утримання апарату управління, а головне – значно покращить якість надання адміністративних та соціальних послуг населенню [2].

На сьогодні постійне прагнення до самостійності місцевих бюджетів, до подальшого розвитку та зміцнення місцевого самоврядування вимагає більшої фінансової незалежності та життєздатності органів місцевої влади. Рівень розвитку країни та зростання добробуту населення безпосередньо залежать від зростання сильної місцевої влади, яка здатна забезпечувати належне фінансування закладів освіти, культури, охорони здоров'я, вирішувати проблеми та відстоювати інтереси населення, тощо. Дія інституту місцевого самоврядування є нормою демократичного розвитку країни, що передбачає широку автономію населення у вирішенні питань самоврядного розвитку. Все це є фундаментальною умовою для децентралізації

бюджетних коштів, як однієї з моделей функціонування міжбюджетних відносин [3].

За кількості місцевих бюджетів наша держава серед європейських країн поступається тільки Франції. Станом на 01.01.2016 р. кількість місцевих бюджетів в Україні становила 10838 одиниць, з них 24 обласних, 460 районних, 148 міст обласного і 224 міст районного значення, 592 селищних, 27 – бюджети районів у містах, 9199 сільських бюджетів, 4 районних бюджетів, які не мають міжбюджетних відносин, 159 бюджетів об'єднаних територіальних громад та бюджет м. Києва [4].

Існуюча система формування місцевих бюджетів має низку серйозних недоліків:

- високий ступінь концентрації фінансових ресурсів у державному бюджеті країни, що знижує значення регіональних і місцевих бюджетів у вирішенні життєво важливих для населення завдань;

- низька частка закріплених доходів (податкових платежів) у структурі надходжень до регіональних і місцевих бюджетів;

- практично щорічна зміна видів податків, що зараховуються до місцевих бюджетів;

- відсутність єдиних та досить стабільних нормативів (наприклад, на кілька років) відрахувань від загальнодержавних податків до місцевих бюджетів.

Водночас головною проблемою фінансового забезпечення органів місцевої влади є неефективне використання отриманих трансфертів на місцях, що, своєю чергою, негативно відображається на соціально-економічному розвитку регіонів.

Загалом серед проблем у сфері формування місцевих бюджетів в Україні найбільш суттєвими, на нашу думку, є такі:

- нестабільність доходної бази;

- другорядність місцевих податків і зборів порівняно із загальнодержавними;

- недостатнє фінансування з державного бюджету;

- наявність місцевих податків, витрати на адміністрування яких перевищують надходження від них;

- невеликий перелік місцевих податків і зборів порівняно з іншими країнами;

- незначна фіскальна роль місцевих податків і зборів і, як наслідок, низька їх питома вага в доходах місцевих бюджетів [5].

Отже, для того, щоб місцеві бюджети насправді стали основою фінансової самостійності місцевої влади, потрібно здійснити комплекс взаємопов'язаних заходів. По-перше, необхідно поступово переходити до децентралізації державних фінансів. Головною умовою такої децентралізації є чіткий розподіл компетенції між органами центральної влади та органами регіонального та місцевого самоврядування. По-друге, потрібно надати органам місцевого самоврядування можливість самостійно встановлювати перелік місцевих податків і зборів та їх ставки в мірі та адекватності виконуваних ними функцій.

Ще одним джерелом поповнення місцевих бюджетів могли б стати місцеві позики, але, на жаль, в Україні вони не набули належного поширення, притаманного європейським країнам [6].

Процес децентралізації розширює можливість розвитку об'єднаних територіальних громад та

їх економічну самостійність. Децентралізація, і як наслідок посилення фінансової спроможності бюджетів об'єднаних територіальних громад, забезпечують можливість їх сталого розвитку.

Окрім цього, зазначимо, що важливою умовою вирішення проблеми зміцнення доходної бази місцевих бюджетів є розширення прав органів місцевого самоврядування у сфері встановлення податків і зборів, а також створення багатоканальної системи формування бюджету, на основі якої кожен рівень бюджетної системи повинен мати власні закріплені доходи. Обсяг цих доходів має бути достатнім для забезпечення функцій і обов'язків, які покладаються на той чи інший рівень влади.

За умови прийняття змін до Бюджетного та Податкового кодексів місцеві громади зможуть самостійно формувати власні бюджети, не чекаючи формування центрального, як це робиться сьогодні. Розширюються дохідні джерела, база адміністрування та надання права органам місцевого самоврядування регулювати ставки місцевих податків і зборів у межах, визначених Податковим кодексом.

Ще одна новація повинна полягати в тому, щоб надати бюджетним установам право вибору де обслуговуватися – у казначействі чи комерційному банку [7].

На сучасному етапі Україна неухильно спрямовує свої зусилля на реалізацію євроінтеграційного курсу, виконання міжнародно-правових зобов'язань, в тому числі з питань розвитку місцевої і регіональної демократії.

Подальша демократизація суспільства, децентралізація влади на засадах субсидіарності були і залишаються пріоритетами України.

Важливу роль у цих процесах відіграє реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади відповідно до основних положень Європейської хартії місцевого самоврядування, яка стала невід'ємною складовою національного законодавства у цій сфері.

Підтвердженням тому стало визначення в програмних документах Президента, Уряду та Верховної Ради України пріоритетів серед яких – децентралізація влади, передача фінансових ресурсів та зміцнення матеріально-фінансової основи органів місцевого самоврядування, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідних територіях, надання високоякісних та доступних публічних послуг населенню, узгодження інтересів держави і територіальних громад.

Впровадження реформи розпочато на основі Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, Програми діяльності Уряду, «Стратегії – 2020» Президента України та відповідного плану з їх реалізації.

Першочерговим кроком на шляху реформи місцевого самоврядування стало завдання щодо фінансової децентралізації, зокрема передачі органам місцевого самоврядування додаткових бюджетних повноважень і стабільних джерел доходів для їх реалізації; стимулювання територіальних громад до об'єднання та переходу на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом з відповідним ресурсним забезпеченням на рівні міст обласного значення тощо.

Наступним важливим кроком – стало прийняття Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та Методики формування спроможних територіальних громад, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України у квітні 2015 року з метою запровадження правових засад формування спроможних територіальних громад шляхом підвищення їх фінансової та економічної спроможності [8].

Проведення бюджетної децентралізації в Україні у формі збільшення повноважень місцевих органів влади на ресурсів місцевих бюджетів триває вже кілька років і кожний раз декларується в Основних напрямках бюджетної політики.

В реформуючій системі децентралізації бюджетних ресурсів розширено джерела наповнення місцевих бюджетів за рахунок:

1) передачі доходів з державного бюджету (100% плати за надання адміністративних послуг, 100% державного мита, 10% податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки);

2) запровадження акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів (пиво, алкогольні напої,

тютюнові вироби, нафтопродукти) за ставкою 5 відсотків вартості реалізованого товару;

3) розширення бази оподаткування податку на нерухомість шляхом включення до оподаткування цим податком комерційного (нежитлового) майна та автомобілів з великим об'ємом двигуна;

4) збільшення нормативу зарахування до місцевих бюджетів екологічного податку з 35% до 80%.

Якщо реформи в податковій системі можна віднести до позитивних моментів, то зміна трансфертної політики передбачає «світле майбутнє» тільки для економічно сильних територій. Обидва процеси будуть відбуватись паралельно і не можуть бути здійснені в різний час. Ні для кого не секрет, що переважна більшість регіонів України є дотаційними і це може означати, що місцеве самоврядування ще не готове переходити на самозабезпечення. Зміна податкової системи відіграє важливу роль у формуванні місцевих бюджетів, проте регіони повинні запрацювати не лише формально, але й створити чи відновити існуючі джерела існування – надходження та доходи місцевих бюджетів, які спроможна забезпечити лише реальна економіка [9].

Однією з важливих змін до Бюджетного кодексу України стала зміна, що передбачає можливість зберігати зекономлені кошти на кінець звітного періоду на рахунках органів місцевого

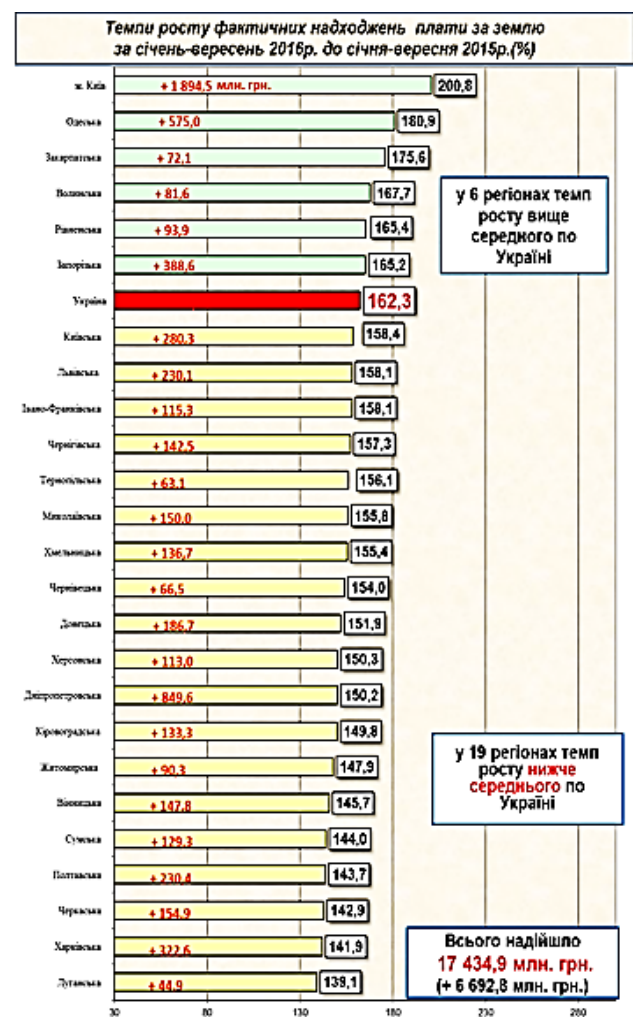
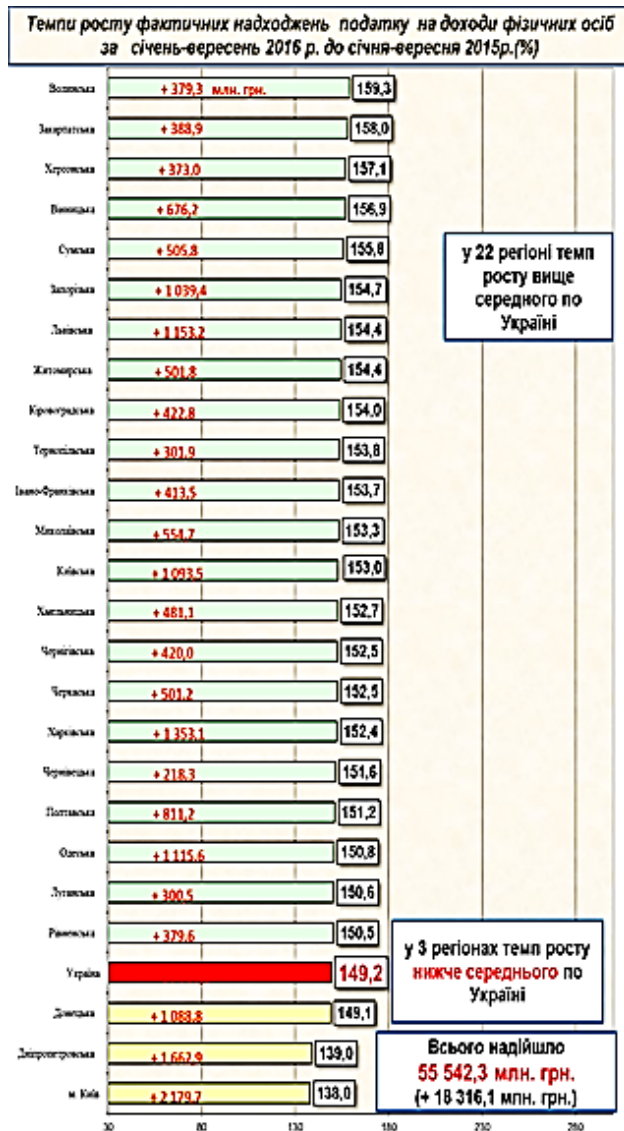

Рис. 1. Темпи росту фактичних надходжень податку на доходи фізичних осіб за січень-вересень 2016 р. до січня-вересня 2015 р. (%)

Рис. 2. Темпи росту фактичних надходжень плати за землю за січень-вересень 2016 р. до січня-вересня 2015 р. (%)

самоврядування і використовувати їх наступного року. Таким чином місцеві чиновники отримали мотивацію заощаджувати. Раніше будь-що необхідно було використати і списати кошти з рахунків до кінця року, то тепер така практика повинна відійти в минуле. Ще однією важливою новацією є можливість розміщувати тимчасово вільні кошти спеціального фонду місцевих бюджетів в комерційних банках. З однієї сторони це вирішує проблему затримки виплат з казначейства, з іншої – позбавляє можливості місцевої владу отримувати безвідсоткові кредити на покриття тимчасових касових розривів в місцевих бюджетах [10].

Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2015 рік показав, що реалізація реформи міжбюджетних відносин, незважаючи на песимістичні настрої на стадії прийняття змін, дала позитивні результати.

Приріст надходжень до загального фонду проти 2014 року склав 29,6 млрд. грн., або 42,1 відсотка, тоді як за експертною оцінкою фахівців Міністерства фінансів він прогнозувався в сумі 22,4 млрд. гривень.

Як результат у 2015 році до загального фонду місцевих бюджетів надійшло 99,8 млрд. грн., що

складає 116,0 відсотка до річних призначень, за тверджених місцевими радами.

Також зазнала змін структура витраток місцевих бюджетів. Зросла частка витраток на виконання самоврядних повноважень, що свідчить про підвищення видаткової автономності місцевих бюджетів та ефективності використання бюджетних коштів на місцевому рівні.

Так, частка витраток на житлово-комунальне господарство збільшилась з 1,9 відсотка до 4,5 відсотка, або на 7,0 млрд. гривень. Зросла частка витраток на транспорт і дорожнє господарство з 1,4 відсотка у 2014 році до 2,3 відсотка у 2015 році, або на 2,9 млрд. гривень.

Разом з цим, забезпечено відповідність фінансового ресурсу реальним потребам місцевих бюджетів у здійсненні витраток на делеговані державою повноваження.

Ще одним позитивним аспектом реформи міжбюджетних відносин є збільшення інвестиційних ресурсів місцевих бюджетів. Обсяг капітальних витраток за 2015 рік склав 32,2 млрд. грн. або 11,5 відсотка від обсягу витраток загального та спеціального фондів місцевих бюджетів. Це на 18,6 млрд. грн. або на 136,8 відсотка більше, ніж було у 2014 році.

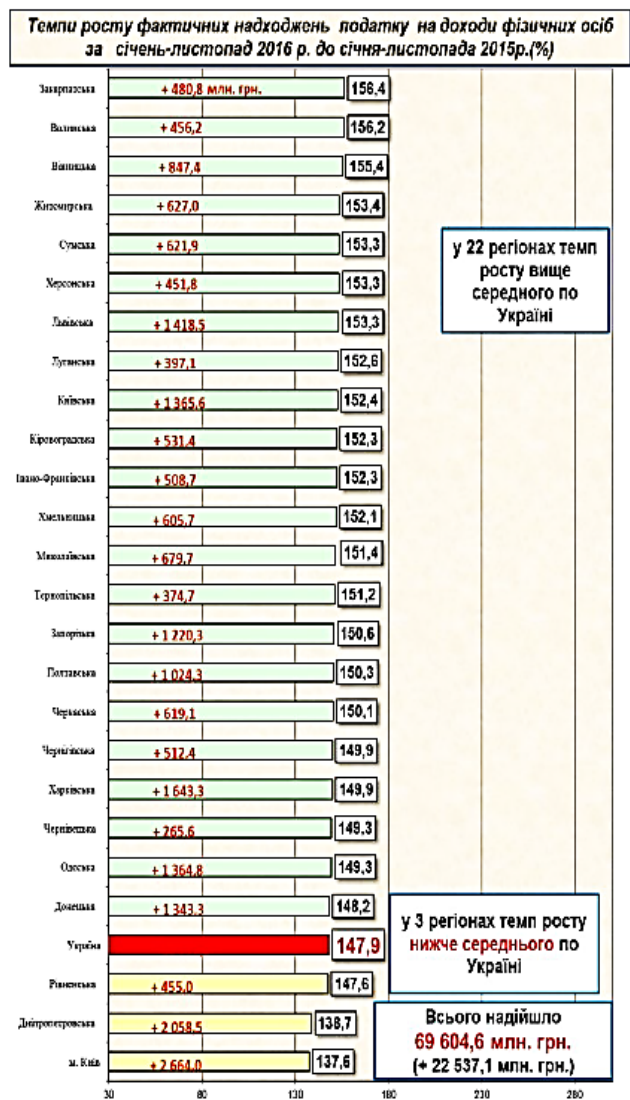

Рис. 3. Темпи росту фактичних надходжень податку на доходи фізичних осіб за січень-листопад 2016 р. до січня-листопада 2015 р. (%)

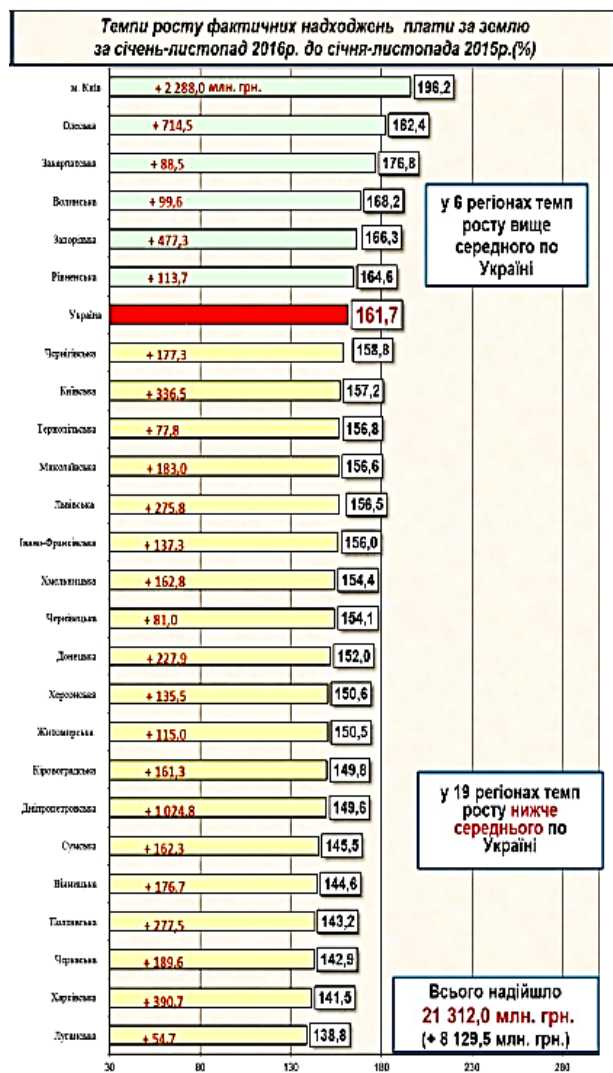

Рис. 4. Темпи росту фактичних надходжень плати за землею за січень-листопад 2016 р. до січня-листопада 2015 р. (%)

У 2015 році із Державного бюджету України до місцевих бюджетів було фактично надано трансфертів на загальну суму 174,0 млрд. грн., що на 43,4 млрд. грн., або на 33,2 відсотка більше ніж у 2014 році, у тому числі трансфертів із загального фонду – 173,2 млрд. грн., що на 56,4 млрд. грн., або на 48,3 відсотка більше порівняно з 2014 роком.

Базова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам перерахована в сумі 5,3 млрд. гривень.

Результати виконання місцевих бюджетів за січень-вересень цього року підтверджують пози-

тивні тенденції зростання надходжень, які намітилися ще з минулого року.

За даними Міністерства фінансів України приріст надходжень до загального фонду проти січня-вересня минулого року (у співставних умовах та без урахування територій, що не підконтрольні українській владі) склав 49,0% або + 34,2 млрд. грн.

Забезпечено приріст надходжень по всіх податках. Загалом за січень-вересень поточного року до загального фонду місцевих бюджетів (без урахування трансфертів) надійшло 103,9 млрд. грн., що складає 99,4% від річного об-

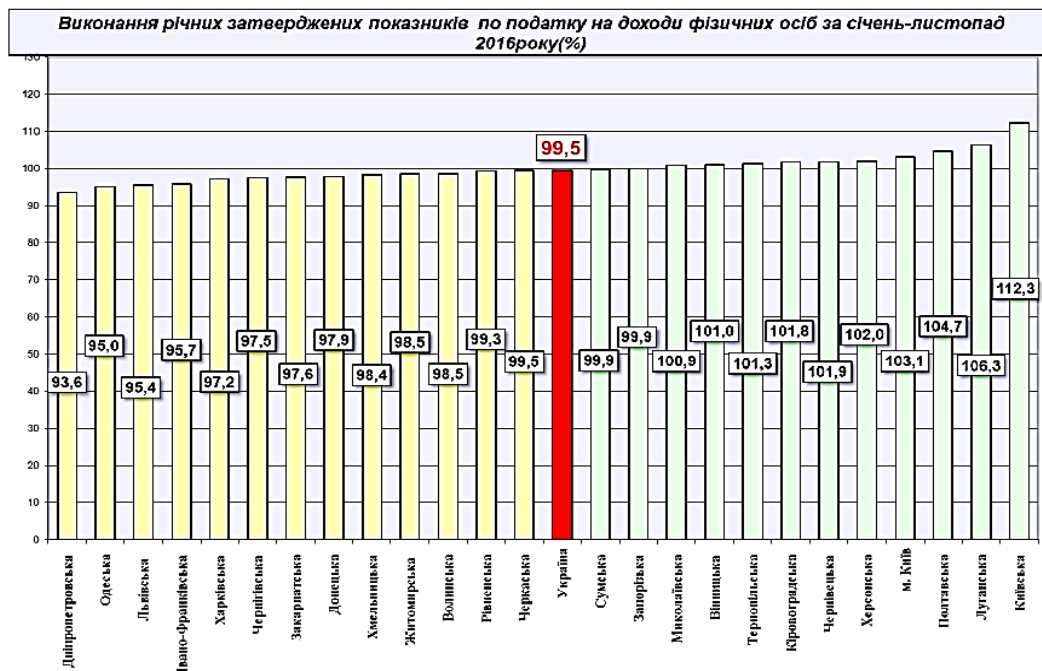

Рис. 5. Виконання річних затверджених показників по податку на доходи фізичних осіб за січень-листопад 2016 року (%)

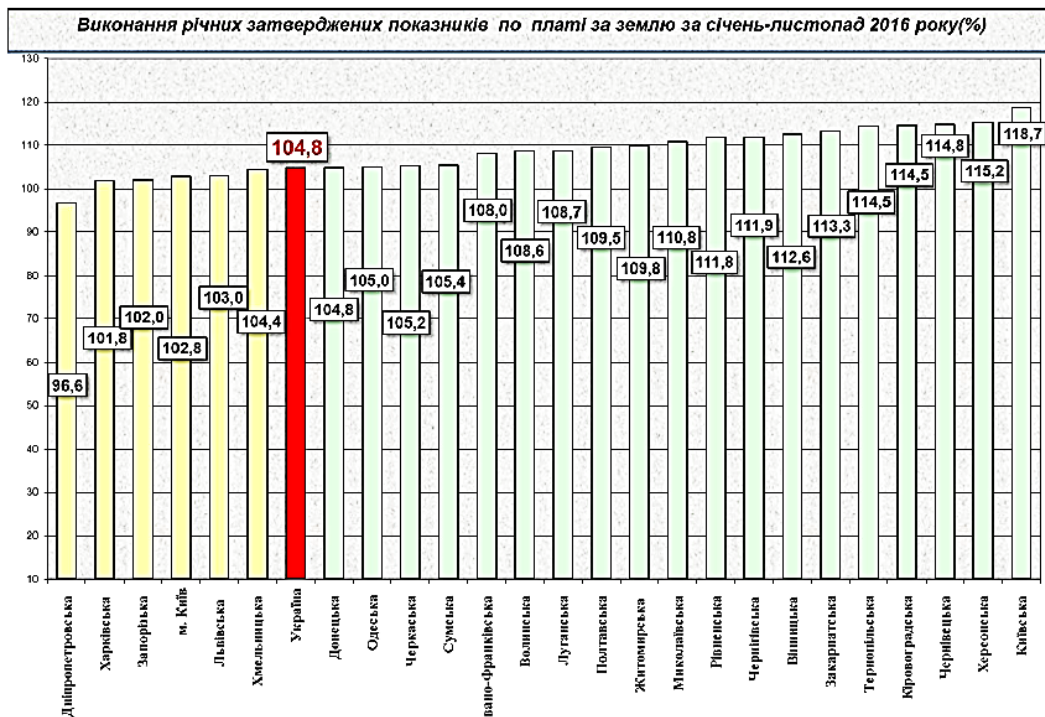

Рис. 6. Виконання річних затверджених показників по платі за землю за січень-листопад 2016 року (%)

сягу надходжень, затвердженого місцевими радами (рис. 1-2).

Темп росту фактичних надходжень ПДФО до січня-вересня 2016 року становить 149,2%, плати за землю – 162,3%. При цьому, у 22 та 6 регіонах відповідно темп росту вище середнього по Україні.

За даними Міністерства фактичні надходження податку на нерухоме майно за січень-вересень поточного року склали 1,0 млрд. грн., при планових показниках надходжень даного податку, які затверджені місцевими радами на 2016 рік в обсязі 0,9 млрд. грн. [11].

За січень-листопад поточного року до загального фонду місцевих бюджетів (без урахування трансфертів) надійшло 131,9 млрд. грн., що складає 104,6% від річного обсягу надходжень, затвердженого місцевими радами.

Приріст надходжень до загального фонду проти січня-листопада минулого року (у співставних умовах та без урахування територій, що не підконтрольні українській владі) склав 49,6% або + 43,7 млрд. грн.

Темп росту фактичних надходжень ПДФО до січня-листопада 2016 року становить 147,9%, плати за землю – 161,7%. При цьому, у 22 та 6 регіонах відповідно темп росту вище середнього по Україні (рис. 3-4).

Загалом обсяг надходжень ПДФО за січень-листопад склав 69,6 млрд. грн., рівень виконання річного показника, затвердженого місцевими радами становить 99,5% (рис. 5), надходження плати за землю – 21,3 млрд. грн., рівень виконання річного показника, затвердженого місцевими радами – 104,8% (рис. 6).

Надходження податку на нерухоме майно на 2016 рік затверджені місцевими радами в обсязі 1,1 млрд. грн. Фактичні надходження податку за січень-листопад поточного року склали 1,3 млрд. грн. (рис. 7).

Станом на 01.12.2016 фактичні надходження акцизного податку склали 10,7 млрд. грн.

Урядом забезпечується виконання усіх зобов'язань згідно з бюджетним законодавством, зокрема в частині перерахування міжбюджетних трансфертів.

Так, станом на 01.12.2016 місцеві бюджети одержали 169,9 млрд. грн. трансфертів, що складає 97,9% від передбачених розписом асигнувань на січень-листопад 2016 року.

Базова дотація перерахована в сумі 4,3 млрд. грн. або 98,1% до розпису асигнувань на січень-листопад 2016 року.

Субвенції на соціальний захист населення перераховані в сумі 80,0 млрд. грн. (в межах фактичних зобов'язань) або 99,7% від передбачених розписом на цей період.

Освітню субвенцію перераховано в сумі 40,0 млрд. грн. або 100,0% до розпису на відповідний період.

Медичну субвенцію перераховано в сумі 39,5 млрд. грн. або 97,8% до розпису на відповідний період.

Субвенцію на соціально-економічний розвиток окремих територій перераховано в сумі 2,3 млрд. грн. або 100,0% до розпису на відповідний період.

Субвенцію на формування інфраструктури ОТГ перераховано в сумі 0,9 млрд. грн. або 100,0% до розпису на відповідний період [12].

Як показують дані, нові підходи у міжбюджетних відносинах забезпечили позитивні зміни в наповненні бюджетних ресурсів та прогрес в їх управлінні, а визначення на законодавчому рівні чітких бюджетних прав та рівня відповідальності двох рівноправних гілок влади – центрального уряду і місцевого самоврядування збільшило мотивацію до нарощування доходної бази місцевих бюджетів.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що зміни до бюджетного та податкового законодавства забезпечили реальний щорічний ріст ресурсу місцевих бюджетів.

В 2017 році продовжиться процес децентралізації, буде зміцнюватися фінансове забезпечення місцевих громад. Так, обсяг доходів місцевих бюджетів в 2017 році зросте на 25 млрд. грн. або на 16% і становитиме 175 млрд. грн. Загалом, прогнозований обсяг фінансового ресурсу місцевих бюджетів зросте до 395 млрд. грн., що

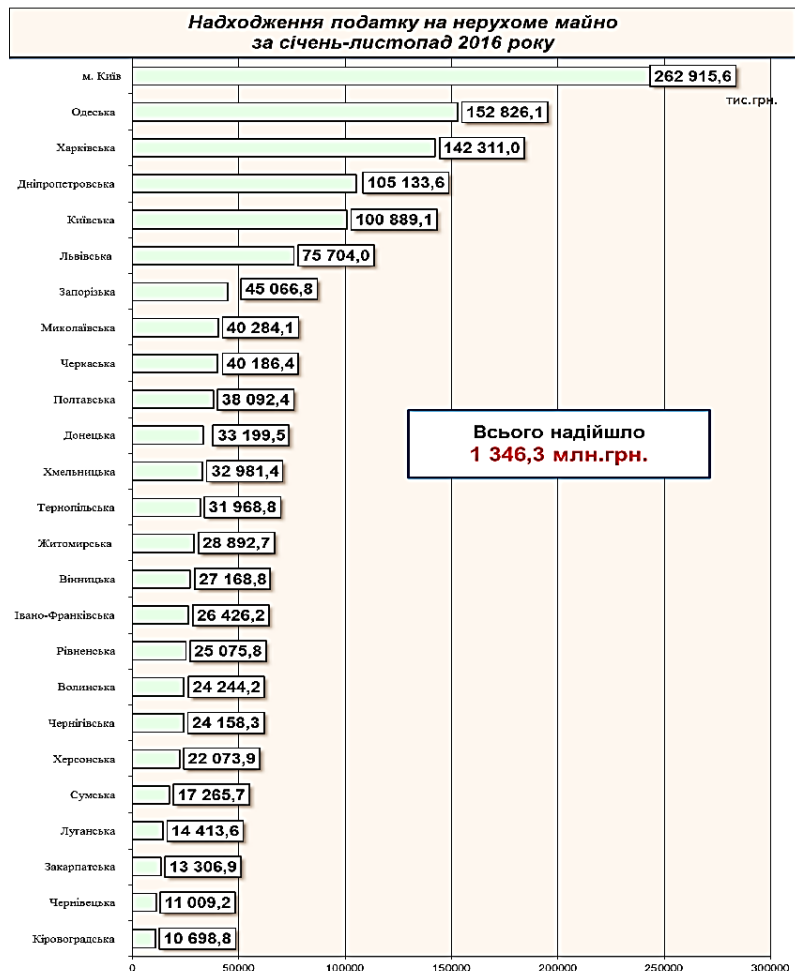

Рис. 7. Надходження податку на нерухоме майно за січень-листопад 2016 року

на 59 млрд. грн. або на 17% більше, ніж в цьому році. Аби не допустити цьогорічної ситуації, коли районні і обласні бюджети стикнулися із браком коштів, наступного року на видатки з отримання закладів освіти та охорони здоров'я у державному бюджеті передбачено додаткову дотацію в сумі 14,9 млрд. грн.

Держава збільшує підтримку місцевих бюджетів для реалізації інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку. У наступному році у Державний фонд регіонального розвитку закладено 6,5 млрд. грн., що удвічі більше, ніж цього року. В бюджеті також передбачена підтримка проектів співробітництва та добровільного об'єднання територіальних громад. Наступного року на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад виділена субвенція в розмірі 1,5 млрд. грн.

Незмінною залишається трансфертна політика держави: для місцевих бюджетів у державному бюджеті передбачено трансферти на суму 219,1 млрд. грн. [13].

Висновки. Основним завданням, яке має вирішити бюджетна децентралізація – це пошук достатніх обсягів фінансових ресурсів, які б в повній мірі забезпечили фінансову незалежність місцевих бюджетів бюджетної системи України. Фінансова база місцевих бюджетів повинна задовольняти виконання повноважень органів місцевої влади щодо виконання ними всіх завдань і програм розвитку регіону.

Бюджетна децентралізація, враховуючи наведені показники, демонструє чітку тенденцію до нарощування фінансової бази місцевих бюджетів і створює передумови для успішного соціально-економічного розвитку.

Список літератури:

1. Євтушенко Н.М. Формування місцевих бюджетів в контексті бюджетної децентралізації / Н.М. Євтушенко // Економічний вісник університету. – № 27/1. – 2015. – С. 162-168.
2. Набатова Ю.О., Ус Т.В. Формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів / Ю.О. Набатова, Т.В. Ус // Ефективна економіка. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4100>
3. Сунцова О.О. Місцеві фінанси: Навчальний посібник / О.О. Синцова. – К.: Центр навч. літератури. – 2005 – 560 с.
4. Міністерство фінансів України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/bjudzhet/local-budg>
5. Войтович Т.Б. Основні проблеми формування доходів місцевих бюджетів в Україні та шляхи їх подолання / Т.Б. Войтович // Стратегічні орієнтири. – 2012 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libfor.com>
6. Панасюк Л.В. Удосконалення механізму формування фінансових ресурсів місцевих органів влади з урахуванням світового досвіду / Л.В. Панасюк // Економіка та держава. – 2011. – № 1. – С. 46-50.
7. Лінтур І.В. Можливості оптимізації формування доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/181.pdf>
8. Децентралізація (місцеві бюджети 159 об'єднаних територіальних громад перше півріччя 2016 року (фінансово-аналітичні матеріали)) – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://decentralization.gov.ua/pics/attachments/Monitoring_OTG.pdf
9. Габа І.М. «Децентралізація» – деякі плюси і мінуси / І.М. Габа // РайонІнфо. – 2014. – № 1.
10. Бюджет місцевої ради в умовах децентралізації / Центр політичних студій та аналітики. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cpsa.org.ua/novyny/byudzheta-mistsevoji-rady-v-umovah-detsentralizatsiji/>
11. Мінфін: Бюджетна децентралізація демонструє позитивну тенденцію зростання доходів місцевих бюджетів – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.auc.org.ua/novyna/minfin-byudzhethna-decentralizaciya-demonstruye-pozytyvnu-tendenciyu-zrostannya-dohodiv>
12. Виконання доходів місцевих бюджетів за 2016 рік – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/ДОВІДКА%20\(січень-листопад\).pdf](http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/ДОВІДКА%20(січень-листопад).pdf)
13. Бюджет 2017 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:WK-qNeHqDjsJ:budget2017.info/pages/decentralization+&cd=1&hl=uk&ct=clnk&gl=ua&client=opera>

Макарчук І.Н., Мальшко В.В., Пучко А.А.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди

ФОРМИРОВАНИЕ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ В УСЛОВИЯХ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ

Аннотация

Рассмотрены основные теоретические и практические аспекты формирования местных бюджетов в условиях децентрализации. Охарактеризовано современное состояние формирования местных бюджетов. Проанализировано развитие местных бюджетов за 2015-2016 годы. Указаны источники наполнения и проблемы в сфере формирования местных бюджетов в Украине.

Ключевые слова: местные бюджеты, децентрализация, доходы, межбюджетные отношения, налоги, финансовое обеспечение, дотации выравнивания.

Makarchuk I.N., Malyshko V.V., Puchko A.A.
Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University
named after Hryhoriy Skovoroda

THE FORMATION OF LOCAL BUDGETS IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION

Summary

Examines the main theoretical and practical aspects of formation of local budgets in the context of decentralization. Describes the contemporary status of formation of local budgets. The development of local budgets for 2015-2016. Indicate the sources of content and problems in the sphere of formation of local budgets in Ukraine.

Keywords: local budgets, decentralization, revenues, intergovernmental relations, taxes, financial security, and equalization grants.

УДК 332.021.8:63

СУЧАСНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ПРОЦЕСАМИ В АПК

Маколкіна О.В.

Вінницький національний аграрний університет

Досліджено проблеми формування інформаційного середовища управління галузі АПК на основі новітніх інформаційних технологій, рішення яких пропонується на основі системних, координованих дій державних установ, виконавчих органів, органів місцевого самоврядування підприємницьких структур та суспільних організацій, підприємств і об'єднань сільського господарства. Обґрунтовані вимоги до показників, за допомогою яких необхідно досліджувати задачу та організаційно-економічний механізм забезпечення сталого розвитку підприємств АПК. Запропоновано комплекс показників, на базі яких необхідно досліджувати та забезпечувати сталий розвиток підприємства з урахуванням особливостей сільськогосподарського виробництва.

Ключові слова: інноваційні проекти, виробниче підприємництво, ефективність управління, методи управління змінами, реінжиніринг.

Постановка проблеми. Протягом останніх десятиріч науково-технічний прогрес займає провідне місце серед факторів економічного зростання більшості країн. Одними із ефективних інструментів управління науково-технічним розвитком галузей економіки є інноваційні підходи, які повинні бути спрямовані на забезпечення реалізації пріоритетних напрямків соціально-економічного розвитку, підвищення технологічного рівня і конкурентоспроможності виробництва, забезпечення виходу нової продукції на внутрішні та зовнішні ринки.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Перед аграрною галуззю України стоять завдання досягнення сталого розвитку, підвищення виробництва сільськогосподарської продукції та забезпечення продуктами харчування населення, які не можуть бути вирішені без чіткого планування та реалізації аграрної політики.

В законі «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» від 18 жовтня 2005 р. визначено основні засади аграрної політики серед яких є розроблення та впровадження державних та регіональних програм розвитку аграрного сектору, спрямування органів виконавчої влади на посилення стратегічного аналізу, прогнозування, моніторингу, інспекційних та контрольних функцій [1]. Слід відмітити, що розробка цих програм потребує інформацій-

ної підтримки з залученням відомств, органів виконавчої влади та суб'єктів господарювання, методів та засобів опрацювання інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти інноваційного управління виробничими процесами в стратегії підприємств було висвітлено у працях таких вітчизняних науковців, як: Ю.А. Дайновський [3], І. Дробиш [8], І.Ю. Копелєв [4], Є.М. Палига [4], В.І. Франчук [4]. Розвитку інформаційно-інноваційної економіки присвячені дослідження А.С. Гальчинського [1], В.М. Гейця [2] та інших. Проте окремі питання інформаційної складової інноваційного забезпечення в системі управління виробничими процесами АПК залишилися поза увагою науковців, що обумовило вибір теми даної статті.

Мета статті. Метою даної статті є визначення умов і завдань системи управління інноваційними перетвореннями на рівні регіону та обґрунтування пропозицій щодо її формування.

Виклад основного матеріалу. В умовах інтеграції в світову економіку сільськогосподарським підприємствам України, щоб запобігти негативних наслідків та в повній мірі реалізувати свій потенціал, належить найближчим часом вирішити широке коло завдань. Забезпечення сталого розвитку підприємств АПК вимагає розробки комплексу показників на основі яких стає можливим дослідження та забезпечення траєкторії сталого розвитку сільськогосподарських підпри-